

Jakość życia związana ze zdrowiem chorych na stwardnienie rozsiane

Anna Gruszczak, Halina Bartosik-Psujek

Katedra i Klinika Neurologii, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Wstęp:

- Stwardnienie rozsiane (SR) jest chorobą przewlekłą, trwającą do końca życia, cechująca się nieprzewidywalnym przebiegiem i bardzo zróżnicowaną symptomatologią. Skutkiem choroby jest funkcjonalne ograniczenie samodzielności chorego, które może prowadzić do różnych reakcji emocjonalnych i upośledzenia funkcjonowania społecznego. Ze względu na trwałe następstwa, jakie wywołuje choroba i stopień jej rozpowszechnienia stanowi ona istotny problem nie tylko medyczny, ale społeczny i ekonomiczny. Ocena wpływu stwardnienia rozsianego na życie chorego nie jest łatwa i może być dokonana jedynie przez badanie jakości życia.

Cel:

- Celem pracy była ocena wpływu stwardnienia rozsianego na jakość życia chorego poprzez określenie zależności między subiektywną oceną samopoczucia a czynnikami społeczno-demograficznymi i klinicznymi (postać choroby, czas trwania choroby, stan funkcjonalny wg EDSS).

Materiał i metody:

- Grupę badaną stanowili chorzy z rozpoznaniem klinicznie pewnego stwardnienia rozsianego według kryteriów McDonald. Z uczestnictwa w badaniu wyłączano chorych, u których stopień zaawansowania deficytu neurologicznego uniemożliwiał komunikację z otoczeniem i świadomą ocenę własnej sytuacji życiowej (≥ 9 punktów w skali EDSS) oraz wykazujących wyraźne zaburzenia funkcji poznawczych i krytycyzmu (poniżej 24 pkt. w MMSE), byli w okresie rzutu choroby oraz leczonych kortykosteroidami w ciągu ostatnich 8 tygodni. W badaniu udział wzięło 122 chorych na stwardnienie rozsiane. Grupę kontrolną stanowiło 50 zdrowych osób, dobranych pod względem wieku, płci i wykształcenia. Zastosowano następujące narzędzia badawcze: kwestionariusz wywiadu dotyczący danych socjodemograficznych i klinicznych, Rozszerzona Skala Stanu Nieprawności (Expanded Disability Status Scale, EDSS), Krótka Skala Oceny Stanu Psychicznego (Mini Mental State Examination, MMSE), Health Status Questionnaire (SF-36).

Wyniki:

Istotnie statystycznie korelacje uzyskano między poszczególnymi zmiennymi takimi jak:

Wiek:

- funkcjonowanie fizyczne (PF, $R=-0,44$, $p=0,000001$),
- ból (BP, $R=-0,2$, $p=0,03$),
- wymiar fizyczny (PCS, $R=-0,35$, $p=0,00006$),
- zdrowie psychiczne (MH, $R=0,21$, $p=0,01$),
- wymiar psychiczny (MCS, $R=0,17$, $p=0,05$).

Wykształcenie:

- funkcjonowanie fizyczne (PF, $p=0,03$),
- ograniczenie w pełnieniu ról życiowych z powodu niesprawności (RP, $p=0,01$),
- ból (BP, $p=0,00001$),
- ograniczenie w funkcjonowaniu z powodu problemów emocjonalnych (RE, $p=0,01$),
- wymiar fizyczny (PCS, $p=0,002$).

We wszystkich dziedzinach JŻ chorzy na SR z wykształceniem podstawowym osiągnęli najgorsze wyniki natomiast z wykształceniem wyższym najlepsze.

Charakter wykonywanej pracy. Uzyskane wyniki wskazują, że grupa rencistów wykazała znacznie gorszą JŻ niż grupy pracowników umysłowych i fizycznych w dziedzinach:

- funkcjonowanie fizyczne (PF, $p=0,00001$),
- ograniczenia w pełnieniu ról życiowych z powodu niesprawności (RP, $p=0,0002$),
- ból (BP, $p=0,00001$),
- funkcjonowanie społeczne (SF, $p=0,03$),
- ograniczenia w pełnieniu ról życiowych z powodu problemów emocjonalnych (RE, $p=0,01$),
- wymiar fizyczny (PCS, $p=0,00001$).

Stan cywilny i posiadanie potomstwa

- W dziedzinie i wymiarze zdrowie psychiczne (MH, MCS, $p=0,006$) oraz funkcjonowanie społeczne (SF, $p=0,02$) grupa chorych pozostających w związku małżeńskim wykazała lepszą JŻ w stosunku do grupy chorych samotnych.
- Przeciwnie wyniki uzyskano w dziedzinie funkcjonowanie fizyczne (PF, $p=0,003$) i wymiar fizyczny (PSC, $p=0,01$).
- Podobne wyniki uzyskano w stosunku do zmiennej posiadanie dzieci na korzyść grupy chorych posiadających potomstwo.

Postać choroby. Najlepszą JŻ uzyskali chorzy z postacią RR,

- funkcjonowanie fizyczne (PF, $p=0,0003$)
- wymiar fizyczny (PCS, $p=0,01$).

Czas trwania choroby.

- funkcjonowanie fizyczne (PF, $R=-0,25$, $p=0,004$)
- wymiar fizyczny (PCS, $R=-0,2$, $p=0,02$).

Stan funkcjonalny.

- funkcjonowanie fizyczne ($R=-0,8$, $p=0,0000001$)
- wymiar fizyczny ($R=-0,65$, $p=0,0000001$)
- ograniczenie w funkcjonowaniu z powodu niesprawności: ($R=-0,45$, $p=0,0000001$).